

До спеціалізованої вченої ради
К 26.503.01 у Науково-дослідному
інституті публічного права за
адресою: 03035, м. Київ, вул. Георгія
Кірпи, 2 А

ВІДГУК

**офіційного опонента кандидата юридичних наук Савюк Марини
Флорівни на дисертаційну роботу Фазекоша Олексія Андрійовича
«Адміністративно -правові засади захисту прав і свобод осіб адвокатами
в Україні», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних
наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право**

Ступінь актуальності обраної теми

Представлена дисертація присвячена актуальній темі щодо адміністративно -правових засад захисту прав і свобод осіб адвокатами в Україні. Знайомство зі змістом дисертації, авторефератом та науковими працями Фазекоша Олексія Андрійовича свідчить про актуальність, наукову новизну та практичне значення проведеного автором наукового дослідження.

Серед усіх професій, і не тільки правничих, слово «адвокат» асоціюється з порядною інтелігентною у класичному англійському розумінні цього слова людиною. Це авторитетні для громади та високопрофесійні для колег особи, які день і ніч безперервно здійснюють захист прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб. Логічним і справедливим є те, що в більшості народів слова «адвокат» і «захисник» стали синонімами. Не є виключенням із цього правила й Україна, у правовій системі якої система нотаріату займає своє невід'ємне авторитетне місце. Щоденно більш ніж сорок тисяч вітчизняних адвокатів стоять на сторожі порушених прав громадян. Вони надають їм юридичні й адміністративні послуги, працюють у несприятливих умовах місць попереднього ув'язнення, терпляче чекають у судових коридорах розгляду судових справ і професійно відстоюють права,

свободи та законні інтереси фізичних і юридичних осіб у ході судових й адміністративних процесів.

Відповідно у представленій дисертаційній роботі автор крізь призму норм адміністративного права досліджує теоретичні і практичні питання щодо адміністративно -правових засад захисту прав і свобод осіб адвокатами в Україні, необхідність дослідження зумовлюється широким колом діяльності суб'єктів публічної адміністрації, а також необхідністю внесення пропозицій теоретичного і практичного характеру у досліджуваній сфері. Акцентуючи увагу на адміністративно-правових відносинах щодо адміністративно -правових засад захисту прав і свобод осіб адвокатами в Україні, автор слушно підкреслює, що дослідження цього питання, має важливе значення як з теоретичної, так і практичної точки зору, особливо в умовах сьогодення.

Отже, викладене переконує в актуальності та своєчасності дисертації на тему: «Адміністративно -правові засади захисту прав і свобод осіб адвокатами в Україні», є вагомим науковим дослідженням та вкладом у розвиток науки адміністративного права. Оскільки адміністративне право не достатньо приділяє уваги питанням адміністративно -правовим засадам захисту прав і свобод осіб адвокатами в Україні, актуальність обраної теми не викликає сумнівів

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертацію виконано відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII, Стратегії сталого розвитку «Україна-2020», затвердженої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5, Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 26 травня 2015 р. № 287/2015, Стратегії розвитку Національної асоціації адвокатів України до 2020 року, затвердженої Радою адвокатів України від 23 квітня 2016 р. № 102, і плану науково-дослідницької роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних

інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495).

**Ступінь обґрунтованості наукових положень,
висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації**

Дисертаційна робота характеризується системним підходом до предмету дослідження. Структура повністю відповідає цілям і задачам дослідження, дозволяє послідовно розглянути всі проблеми, визначені її автором. Обґрунтованість положень, сформульованих у дисертації, підтверджується також критичним аналізом наявних літературних джерел юридичного та методологічного спрямувань. Структурно дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять 8 підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

У вступі здійснюється обґрунтування вибору теми дослідження, зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, надано відомості щодо їх упровадження та апробації, а також щодо кількості публікацій, у яких відображено основні положення дисертаційного дослідження.

Сформовано адміністративно-правові аспекти місії адвокатів в Україні як невід'ємної складової демократичної держави, що здійснює правовий захист фізичних і юридичних у всіх видах національного судочинства, в адміністративних провадженнях суб'єктів публічної адміністрації та Європейському суді з прав людини, як сильної, незалежної правозахисної організації, що об'єднана в національну асоціацію адвокатів України, виражає волю сорока тисяч адвокатів України, які є інституціонально незалежними і за своєю сутністю «опозиційними» до будь-якої влади, здійснюють захист прав, свобод і законних інтересів осіб в усіх видах правових процесів (проваджень), а також стосовно здійснення заходів медіації між приватними особами.

Зроблено висновок, що за період незалежності в Україні було створено потужний, демократичний, самостійний і професійний інститут адвокатури як невід'ємний чинник громадянського суспільства, що успішно виконує функції захисту прав, інтересів і свобод людини та надання правової допомоги, в якому працює понад сорок тисяч адвокатів – професійних юристів, які в більшості випадків за своїм професіональним рівнем перевищують інших юристів.

Узагальнено, що адвокатура України пройшла славний історичний шлях у системі правових і громадських чинників держави – від перших непрямих чинників за часів Русі XI-XII ст., коли роль захисників виконували «послухи» та «видоки», до розвинутої незалежної адвокатури в незалежній Україні на основі реалізації позитивних положень Конституції та професійного спеціального Закону України про прокуратуру, що дало можливість створити досконалий самостійний інститут громадянського суспільства і держави, який успішно виконує функції стосовно захисту прав, свобод і законних інтересів приватних фізичних і юридичних осіб та який може зазнати втрат у разі ухвалення нових невважених законопроектів про адвокатуру та адвокатську діяльність.

Висновки та пропозиції було сформульовано дисертантом на підставі наукових праць національних і зарубіжних науковців у галузі теорії держави і права, конституційного та адміністративного права, адміністративного процесу, порівняльного правознавства тощо.

Ознайомлення із науковим дослідженням дає підстави стверджувати, що основні положення і висновки, які виносяться здобувачем на захист, мають відповідний ступінь наукової новизни. Обґрунтованість наведених дисертантом висновків базуються на грамотному використанні сукупності методів і прийомів наукового пізнання. Досягнення поставленої мети було здійснено за допомогою загальнонаукових і спеціальних методів наукового дослідження. Усі методи використано у взаємному зв'язку та органічно поєднано один з одним. Використання окремих методів дозволило виявити

проблемні питання та визначити основні напрями вдосконалення чинного законодавства.

Формування мети і завдань дослідження, значний обсяг опрацювання нормативної бази і міжнародних угод, наукових праць вітчизняних та зарубіжних науковців, використання статистичних даних і судової практики та формування конкретних висновків і пропозицій надають роботі обґрунтованість та свідчать про їх достовірність.

Достовірність одержаних результатів досягнута дисертантом завдяки використанню значного масиву вітчизняної та зарубіжної наукової, нормативної та публіцистичної літератури. Такий підхід дозволив проаналізувати актуальні питання вітчизняної адміністративно-правової доктрини у сфері окреслити можливі моделі нормативного їх закріплення.

Цінність роботи полягає у ґрунтовному аналізі поняття і змісту адміністративно-правових відносин, сутності та з'ясованні адміністративно-правової природи правові засади захисту прав і свобод осіб адвокатами в Україні, формуванні відповідної концепції, виділенні можливих шляхів формування моделей їх нормативного закріплення. Зважаючи на це, можна констатувати, що достовірність отриманих висновків та обґрунтованість запропонованих пропозицій і рекомендацій визначається правильно обраним методологічним підходом до здійсненого дослідження, достатнім використанням наукового, нормативного та емпіричного матеріалу. Кількість та якість використаних матеріалів, докладність їх аналізу створює передумови для забезпечення достатнього рівня достовірності та обґрунтованості дисертаційної роботи. Такий підхід дозволив дисертанту проаналізувати ключові аспекти адміністративно-правових засад захисту прав і свобод осіб адвокатами в Україні, розв'язання яких має важливе теоретичне і практичне значення, і які залишаються малодослідженими, а також сформулювати низку корисних з наукової та практичної точки зору висновків та пропозицій.

Наукова новизна результатів дисертації полягає в тому, що вона є самостійним комплексним дослідженням, яке полягає в дослідженні проблемного питання, пов'язаних із адміністративно-правовими засадами захисту прав і свобод осіб адвокатами в Україні в сучасних умовах. До цього часу відповідні питання лише фрагментарно досліджувалися на доктринальному рівні й на, що дисертант звертає увагу.

Оцінюючи наукову новизну основних положень, висновків і рекомендацій, слід відзначити, що у роботі порушені раніше недостатньо розроблені наукові та практичні завдання, розв'язання яких дозволило отримати результати теоретико-прикладного характеру.

На схвалення заслуговують більшість положень наукової новизни, які виносяться на захист. А саме: визначено, що під правом фізичних і юридичних осіб на звернення й отримання захисту від адвоката розуміються визнані природним правом, утверджені в Конституції та прописані в спеціальному професійному Законі України про адвокатуру підстави, здатність, рівна можливість усіх осіб користуватися професійною високопрофесійною допомогою юриста, який отримав відповідний статус від легітимного органу адвокатського самоврядування, шляхом одержання юридичних консультацій та інших видів юридичної допомоги (зокрема й безоплатно) з метою захисту порушених чеснот, захищений нормами права, шляхом ужиття всіх передбачених законодавством заходів для їх відновлення й попередження порушень у майбутньому (стр.3).

Сформовано адміністративно-правовий статус адвоката в Україні, який полягає в тому, що ним може бути виключно високопрофесійний юрист, громадянин України, який має повну вищу юридичну освіту, володіє державною мовою, має стаж роботи в галузі права не менше двох років, склав кваліфікаційний іспит, пройшов стажування, склав присягу адвоката України та отримав свідоцтво на право заняття адвокатською діяльністю, занесений до реєстру адвокатів України, має загальні та спеціальні адміністративні права й обов'язки, у своїй діяльності виконує норми

адміністративного права, поряд із нормами інших галузей права (кримінального, цивільного, господарського, фінансового, екологічного та ін.) у системі міжгалузевого правового статусу має гарантії щодо професійної діяльності та здійснює захист фізичних і юридичних осіб на основі укладених договорів і надання ордеру до відповідних публічних інстанцій (стр.4-5).

Ці та низка інших положень дисертації підкреслюють її науковий і творчий характер.

Наукове та практичне значення одержаних результатів. Практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження полягає в тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес і можуть бути використані у: *науково-дослідній сфері* – для подальшого теоретичного розвитку адміністративно-правових засад захисту прав і свобод осіб адвокатами в Україні (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права); *правотворчій сфері* – висновки, пропозиції та рекомендації дисертації пропонується використати для вдосконалення чинного законодавства у сфері адміністративної діяльності органів нотаріального самоврядування; *правозастосовній діяльності* – використання одержаних результатів підвищило ефективність взаємодії органів нотаріального самоврядування та органів виконавчої влади щодо забезпечення захисту прав і свобод осіб адвокатами (акт упровадження Інституту права та післядипломної освіти Міністерства юстиції України); *навчальному процесі* – під час розроблення та викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право України» та «Судові та правоохоронні органи України», при підготовці відповідних підручників, навчальних посібників, конспектів лекцій (акт упровадження Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»).

Повнота викладення матеріалів у публікаціях положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні положення дисертації висвітлено у 7 наукових працях, які опубліковано у фахових виданнях МОН України, дві – в наукових виданнях інших держав та трьох

тезах доповідей на науково-практичних конференціях. Основні положення, висновки і рекомендації, що містяться у дисертації, повністю відображені в авторефераті.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Оцінюючи позитивно рецензовану роботу, необхідно вказати на наявність певних недостатньо аргументованих положень, дискусійних моментів та зауважень.

1. На стр.184 дисертантом вказано, що пропозиції у проекті Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» № 9055 щодо «вдосконалення» адміністрування адвокатури загалом і адвокатського самоврядування зокрема несуть у собі певні негативні виклики та вказано, що законопроект № 9055 становить загрозу для існування України, як правової держави, з таких міркувань: у правовій державі вищим авторитетом володіє закон. На мою думку це питання є дуже спірним та не дослідженим у повній мірі.

2. На ст.144 дисертантом передбачено та досліджено низку загальних гарантій здійснення адвокатами їх професійної діяльності. Однак, не звернуто уваги на спеціальні гарантії здійснення адвокатами їх професійної діяльності.

3. У розділі 2.3 дисертантом досліджується метод медіації в адміністративній діяльності адвоката, який є різновидом методу заохочення (психологічного, матеріального) щодо залагодження конфлікту між двома особами. Але з цього питання відсутні дослідження розвитку цього методу в Україні.

Проте, необхідно зазначити, що вказані зауваження, насамперед, характеризують складність проблеми, що досліджується, мають дискусійний характер, а наведені критичні зауваження та рекомендації стосуються дискусійних питань, і в цілому не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження.

ВИСНОВОК

Дисертаційне дослідження «Адміністративно-правові засади захисту прав і свобод осіб адвокатами в Україні», є самостійною завершеною науково-дослідною працею, в якій отримані нові науково обгрунтовані результати, що представляють собою низку нових для адміністративно-правової доктрини положень та рекомендацій щодо адміністративно-правових засад захисту прав і свобод осіб адвокатами в Україні.

Автореферат дисертації відображає зміст основних положень дисертації і за своєю актуальністю, ступенем новизни, обгрунтованістю, достовірністю, науковою і практичною значущістю отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертантом наукових працях, а також за оформленням дисертація відповідає Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор – Фазекош Олексій Андрійович заслуговує присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

кандидат юридичних наук

ПВНЗ «Буковинський університет»,

доцент кафедри професійних та спеціальних

правових дисциплін

М.Ф. Савюк

Перший проректор
С. М. Савюк